

▲ ตัวแทนเจ้าหญิงหรือ "ไซโอดี" ปี 2018 เป็นนางสาวซากาชิตะ ชิโฮะ อายุ 23 ปี ในอดีตคุณแม่ของเธอก็เคยรับหน้าที่นี้เช่นกัน

▲ ตัวรถม้าประจำสำนักพระราชวังก็มาในเครื่องแบบสมัยเอโดะ

▲ "ไซโอดี" มาในรถลากไอโยะโยะมีเด็กหญิงล้อมหน้า และหลัง

กนิษฐา มัทสุโอะ

"อาโออิ-มัทสุริ"

เทศกาลสำคัญระดับชาติที่ดำเนินมากว่า 1,400 ปี

"อาโออิ-มัทสุริ" เป็นหนึ่งในสามเทศกาลสำคัญ และเทศกาลที่เก่าแก่ที่สุดของเกียวโต จัดขึ้นเป็นประจำทุกวันที่ 15 พฤษภาคม มีประวัติย้อนไปถึงกว่า 1,400 ปีก่อนหน้านี้ เอกลักษณ์อยู่ที่กระบวนแห่ของผู้คนที่แต่งตัวเป็นราชวงศ์ และขุนนางในอาภรณ์สมัยเอโดะนั่งมาบนเกวียน รถลาก และม้าจำนวนรวม 500 คน เพื่อนำเครื่องเซ่นไปสักการะเทพเจ้าที่ศาลชิโมะ-งาโมะ และศาลคามิ-งาโมะ ศาลชินโตเก่าแก่สองแห่งในกรุงเกียวโต รวมระยะทางกว่า 8 กิโลเมตร

จากตำนานของศาลคามิ-งาโมะ เชื่อกันว่าเทศกาลดังกล่าวเริ่มมาตั้งแต่เมื่อตั้งศาลใหม่ๆ หลังจากเทพเจ้าวาเคอิคาซุจิโนะคามิได้เสด็จลงมาประทับที่เขาโคยามะด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของศาล ต่อมาในปี ค.ศ. 567 ได้เกิดวาทภัย และอุทกภัยใหญ่ยังผลให้ธัญญาหารทั่วประเทศเสียหาย ผู้คนต้องล้มตายด้วยโรคระบาดเป็นจำนวนมาก จักรพรรดิคิมเม (ครองราชย์ระหว่าง ค.ศ. 539-571) จึงได้ทรงบัญชาให้จัดขบวนแห่ของเจ้าหญิงในราชวงศ์นางในราชสำนัก และขุนนางไปกราบไหว้ขอพรเทพเจ้าที่ศาลคามิ-งาโมะ ทั้งสองแห่งตาม

คำพยากรณ์ของอุราเบะโนะอิคิ วาคาอิโกะ โทโรในราชสำนัก หลังจากนั้นมาบ้านเมืองก็สุขสงบ ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์

ต่อมาในปี ค.ศ. 819 เป็นต้นมาเทศกาลดังกล่าวได้ถูกกำหนดให้เป็นเทศกาลสำคัญระดับชาติที่ต้องมีตัวแทนจากราชสำนักไปร่วมด้วยทุกครั้ง โดยในเวลานั้นยังคงใช้ชื่อดั้งเดิมว่า "เทศกาลคาโมะ-มัทสุริ" อยู่

▲ ขบวนแห่ที่หน้าประตูเคนเรมงในพระราชวังเกียวโต

“คาโมะ-มัทสุริ” มาถูกกล่าวขานกันในนามของเทศกาล “อาโออิ-มัทสุริ” เมื่อเข้าสู่สมัยเอโดะราวปี 1694 ไปแล้ว หลังจากที่โชกุนในตระกูลโทกูงาวะได้ฟื้นฟูชบวนแห่ และพิธีกรรมที่ประกอบไปด้วยพิธีทางราชสำนัก (คิวจูโนจิ) พิธีทางบก (โระโทโนะงิ) และพิธีทางศาล (ชะโทะโนะงิ) ให้เอิกเกริกอีกครั้ง หลังจากที่เทศกาลได้ขาดหายไปหลัง สงครามโอนินโนะรัน (ค.ศ.1467-1477) ราวเกือบ 200 ปี ว่ากันว่านอกจากโชกุน ในตระกูลโทกูงาวะจะศรัทธาในเทพเจ้าคาโมะแล้ว ตราประจำตระกูลของโชกุน ยังเป็นตราใบอาโออิสามใบในวงกลม (มีทสึบะอาโออิ) คล้ายกับใบอาโออิคู่ (ฟูตาบะอา โออิ) ของศาลคาโมะอีกด้วย

ใบอาโออิ

เป็นใบไม้รูปร่างคล้ายหัวใจมีดอกสีขาวเล็กๆ เลี้ยงติดพื้นดินที่มีแหล่งน้ำสะอาดไหลผ่าน ขึ้นตามธรรมชาติที่เขาโคยามะ และป่ารอบๆ ศาลคาโมะ ถือเป็นใบไม้ศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยปกป้องคุ้มครองผู้คนจากฟ้าผ่า และแผ่นดินไหว ยามตั้งชบวนแห่ไปสักการะเทพเจ้า ผู้คนในชบวนจึงประดับ

▲ นางในราชสำนักบนหลังม้า ส่วนใหญ่คัดจากหญิงสาวที่เติบโตในเกียวโตเช่นกัน

▲ ชบวนแห่ของโระริจิหรือทหารม้า แยกเป็นด้านขวา 3 คน ด้านซ้าย 3 คน

▲ ใบอาโออิที่ศาลฯ นำมาขายเป็นเครื่องรางในวันงาน

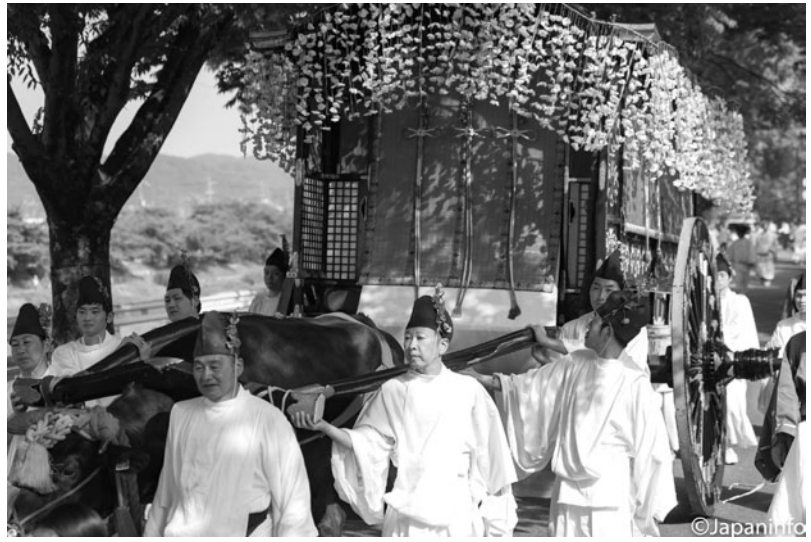
▲ เมื่อชบวนแห่ผ่านเข้ามาในถนนบริเวณป่าทาดาสุโระโมริในศาลคามิ-งาโมะ

▲ ชบวนของไซโไคเดินเท้าเข้ามาในศาลคามิ-งาโมะ

ใบอาโออิพันบนกิ่งคัทสุราตัดไว้ที่หมวกบ้าง ที่หน้าอก และรอบๆ เกวียน ฯลฯ กันถ้วนหน้า บางตำราเชื่อกันว่าใบอาโออิเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิง กิ่งคัทสุราเป็นสัญลักษณ์ของผู้ชาย เมื่อนำสองสิ่งมาผูกกันจึงเสมือนการถือกำเนิดของเทพเจ้า และยังเป็นนิมิตที่ดีของความมั่งคั่งมีลูกหลานสืบทอดวงศ์ตระกูลต่อไป

ปัจจุบันนี้ เทศกาลอาโออิ-มัทสุริ ในวันที่ 15 พฤษภาคม คงเหลือแต่พิธีทางบก และพิธีทางศาลเท่านั้น โดยพิธีทางบกยังมีตัวแทนจากสำนักพระราชวัง (จกกุชิ) ขึ้นม้าเข้าร่วมชบวนแห่จากหน้าประตูเคนเรมงในพระราชวังเกียวโตมาด้วย ส่วนหญิงในราชสำนัก นำโดยเจ้าหญิงนั้นจะได้รับการคัดเลือกจากหญิงสาวผู้ที่เกิด และเติบโตในเกียวโต มีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะสนับสนุนเทศกาลด้านต่างๆ แทน เรียกขานกันในนามว่า “ไซโไค ไค” (ตัวแทนเจ้าหญิง) นั่งมาในรถเข็นโอบะโยโยล้อมหน้าล้อมหลังไปด้วยเด็กหญิง และหญิงสาวในอาภรณ์สมัยเฮอันสีล้วนงดงาม บางคนเดินเท้ามีร่มดอกไม้ (ฟูริวงสะ) บังแดดบังลมมาด้วย บางคนนั่งมาบนหลังม้าอย่างสง่างาม

▲ รถกัทชะ หรือเกวียนที่ใช้วัวลาก เดิมที่ทั้งไซโไค และขุนนางตัวแทนจักรพรรดิจะนั่งมา แต่ปัจจุบันใช้เป็นเครื่องประดับชบวนแห่เท่านั้น

▲ ขบวนแห่เครื่องเซ่นสักการะเทพเจ้า

▲ ขบวนของเมียวฟูหรือนางในราชสำนัก

▲ รมดอกไม้ (ฟูริคาสะ) สีสังดาม

สิ่งหนึ่งที่น่าเรียนรู้คือนอกจากการจัดขบวนแห่ และเนื้อหาของพิธีกรรมจะดำเนินตามตำราดั้งเดิมแล้ว อาภรณ์ที่ผู้ร่วมขบวนสวมใส่ การแต่งหน้าทำผมของหญิงในราชสำนัก ยังอิงตำราเดิมทุกประการ มีผู้เชี่ยวชาญคอยกำกับดูแลทุกจุด หญิงสาวผู้ทำหน้าที่ตัวแทนเจ้าหญิง และผู้ร่วมขบวนแห่สำคัญๆ จะถูกขอให้สนับสนุนการเงินในด้านต่างๆ เช่น การตัดเย็บกิโมโนจุนิฮิโตะเอแบบสมัยเฮอัน มีการจัดทำร่มดอกไม้ เตรียมอุปกรณ์ ใหม่ทุกปี ทั้งนี้ นอกจะทำให้ขบวนแห่ดูอลังการแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์หัตถกรรมเก่าแก่ ของช่างฝีมือด้านต่างๆ ของเกียวโตอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าเทศกาลอาโออิ-มัทสึริในทุกวันนี้ จะไม่บังเกิดขึ้นเลย หากไม่ได้รับการร่วมแรงร่วมใจจากผู้คนในเกียวโตที่เห็นความสำคัญของธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ระดับชาติเช่นนี้

▲ การแข่งม้าเร็ว (คุราเบคุมะ) ปิดท้ายเทศกาลที่คามิ-งาโมะ

▲ หมู่มน้อยคนนี้เข้าร่วมขบวนในฐานะทหารม้ากับพี่ชาย มีคุณพ่อมาคอยตามถ่ายรูปกลางทาง

▲ ตราใบอาโออิคู (ฟูตาบะอาโออิ) ของศาลคามิ-งาโมะทั้งสองแห่ง

▲ ตัวแทนจักรพรรดิ (จกุกุชิ) บนหลังม้าที่สวนในพระราชวังเกียวโต

*ปัจจุบันนี้ นักท่องเที่ยวสามารถชมได้เฉพาะเทศกาลทางบกเท่านั้น โดยแยกชมได้ดังมาจากสามจุดด้วยกัน เริ่มตั้งแต่แถวหน้าประตูนครเมงในสวนของพระราชวังเกียวโต ถนนแคบๆ ที่ป่าทาดาสึโนะโมริหน้าศาลคามิ-งาโมะ และที่ถนนคาโมะโคโดไปจนถึงลานหน้าศาลคามิ-งาโมะ ทั้งบริเวณที่เป็นที่นั่งแบบชายบัตริ และบริเวณริมถนนที่เปิดให้ผู้คนไปยืนชมได้ฟรี บริเวณริมถนนคาโมะโคโดะช่วงราว 300 เมตรก่อนถึงสะพานมิโซโนะบาชิเป็นช่วงที่ถนนแคบมีต้นไม้ปกคลุมทั้งสองฝั่ง และมีเจ้าหน้าที่คอยกันไม่ให้นักท่องเที่ยวลงไปขวางขบวนแห่หรือเข้าไปอีกด้านหนึ่งของถนน ทำให้ร่มรื่น ชมได้ใกล้ชิด และถ่ายภาพขบวนแห่ได้งดงาม นักท่องเที่ยวสามารถไปตั้งคอกยได้ ระหว่างเวลา 14.55 - 15.30 น.

▲ เมื่อขบวนแห่เข้ามาในลานของศาลคามิ-งาโมะ ทุกคนจะลงจากหลังม้าหรือรถ

▲ นอกจากเกวียน 2 คันแล้ว ยังมีพระโคสำรองปิดท้ายขบวนมาด้วย

▲ ตัวแทนจักรพรรดิและพระของศาลหนึ่งชมการแข่งม้าที่ลานหน้าคามิ-งาโมะ